

# GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek

N<sup>ro</sup>. 139.

3. Grudnia 1827.

## WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

### Wielka Brytania i Irlandyja.

Król bawi w Windsorze, jest zdrow, i codziennie używa przejażdżki.

Xiąże Sussex zwiedzający północną Angliję, był także w Richemond (w Yorkshire), i przyjął od tego miasta prawo obywatelskie.

W. Admiral Anglii, Xiąże Klarencyi, przesłał wdowej po Kapitanie Bathurst w potyczce morskiej pod Nawarynem poległym list, w którym żał swój z tej straty wyraża.

W. Sędzia Admiralicji, Stowell, rozstrzygnął, iż chociaż niewolnik, który w Anglii na łód wysiedzie, natychmiast jest wolnym, jednakowoż wolność ta jego ustaje, skoro powróci do osady, z której przybył.

Od niejakiego czasu nadchodzą z obwodów rękodzielniczych zażalenia na brak zarobkowości. Po części przypisać to należy porze roku, lecz podług zdania dobrze świadomych rzeczy, dopóki wielkie pytanie względem wolnego wprowadzenia zboża nie będzie uregulowane, ważny przedmiot naszej pomysłowości, handel rękodzielnymi, będzie cierpił.

Towarzystwo powozów parnych ma mieć zamiar założyć na drodze z Londynu do Bath i Bristolu, stanowiska w oddaleniu po 6 mil jedno od drugiego, gdzie powozy świeże węgle i wodę nabierać będą. Pierwszy powóz miał wyjść d. 1. Listopada; atoli odłożono jeszcze tę podróż do d. 14. Wystawiono 15 powozów, pierwszy wyruszy z fabryki P. Waterhouse, i wynalazca będzie sam pierwszą podróżą kierował.

W dniu 3. z. m. spuszczone z warstatu w Deptford okręt o 1416 beczkach dla służby kompanii wseobodnio-indyjskiej; otrzymał ón imię Reliance, i w dniu 8. Lutego 1828 wypłynię do Bengalu i Chin. Na pokładzie onegoż dano śniadanie dla 600 osób.

Nadzwyczajny dodatek do gazety Londyńskiej z dnia 10. Listopada zawiera raport Admirala Kodringtona o potyczce morskiej pod Nawarynem.

Admiral Kodrington był w bitwie pod Trafalgar Kapitanem okrętu Orion.

Kuryjer podaje do wiadomości projekt do

banku narodowego, jaki kapitaliści chcą w Anglii założyć. Ten nowy bank, zwany bankiem narodowym, ma mieć 5 mil. funt. szt. kapitału, podzielonego na 10,000 akcji, każda po 500 funt. szt. Nowy ten bank narodowy zostawać będzie pod zarządem 24 Dyrektorów, do czego dziesięciu wybranych będzie z bankierów Londyńskich, a dziesięciu z bankierów prowincyjnych. Ci 18 bankierów wybierają sześciu zarządzających Dyrektorów. Wszystkie koszta zarządu nie powinny przewyższać 30,000 funt. szterl. Lecz w skutek przywilejów Angielskiego banku, ten nowy narodowy bank mógłby mieć swoją siedzibę tylko o 60 mil Angielskich od Londynu.

Wiadomości z Rio de Janeiro do dnia 22. Września, w gazetach Londyńskich umieszczone, bardzo pomysłnie wróżą bliski pokój między Brazyliją a Buenos - Ayres. Kroki nieprzyjacielskie rozpoczęły się nad Rio - Grande; zdaje się, że Cesarz postanowił popierać tę wojnę z gorliwością. Z Rio de Janeiro wyszedł pod żagle w d. 14. Września znaczny oddział posiłkowy wojska pod Jenerałem Lecor. (G. H.)

### Francyja.

„Dzienniki,“ mówi Monitor, „wystawiają od dni kilku istotnie smutny obraz. Trzeba się było na to przygotować, że zapaleczność nastąpi po przymusie, a namiętności przyniosą sobie ulgę przez gazety, skoro uprzątnioną zostanie zawada, która je krępowała. Pozwalamy nawet, jeśli tego chcą, że alternatywa cenzury i niepodległości, że to nagłe przejście, które może niedoskonałość i niedostateczność ustawodawstwa dowodzi, niektóre obłądy muszą usprawiedliwiać. Jednakże nie się tak bardzo nie sprzeciwia nawykowi nic się tak bardzo nie sprzeciwia nawykowi knienin porządku i prawności, jak to nieustannie niepewne położenie między dwoma przeciwnymi sobie stosunkami. Przyznalibyśmy Dziennikom chętnie nie jedno, gdyby nie to, że bezprawia, jakich się od czasu uwolnienia onych od cenzur, dopuszczają, wszelkie granice przechodzą, i w Państwie cywilizowanym są bez przykładu i nie do usprawiedliwienia, i że rozumni ludzie są tem przerażeni, a przynajmniej smucić się muszą.“

Gazeta Francyi liczy między innymi następujące wiadomości do Kłanstw dziennych: Twier-

dzenie Konstytucyjony i Dziennik rozpraw, że fałszowane odciski i numerów, w których w miejscu konstytucyjnych kandydatów wyborczych, ministerjalni umieszczeni, sporządzono, aby je po Departamentach w miejscu prawdziwych rozestać; dalsze twierdzenie Konstytucyjony, podług którego Minister Villele, który ułożył listę nowych Parów, bez przetożenia jej Radzie Ministrów, miał w tej mierze przed kilką dniami wielki spór z Ministrem marynarki, Cabrol; Kuryjera, podług którego zamówiono 100 nowych krzesel dla Izby Parów; z tych 76 przeznaczono dla mianowanych ostatniem rozporządzeniem, a 24 dla tych Prezydentów Kolegijów wyborczych, którzy podczas wyborów u trzymają kandydatów ministerjalnych; dalej wiadomość o krwawym boju na wyspie Milo między osadami Angielskiego i Francuzkiego okrętu.

Wyborcy konstytucyjni Paryża zgodzili się dotąd na następujących kandydatów, którym podczas wyborów mają dać swoje głosy: Lafitte, Kaźmierz Perrier, Benjamin Constant, Schonen, Terneau, Royer Collard. Reszty kandydatów Paryża nie wymieniają, lub że się w tej mierze jeszcze nie zgodzono.

W d. 5. Listopada spuszczo na Marsylii tą razą dość szczęśliwie z warstatu nową fregatę o 60 działach, zbudowaną dla Paszy Egipskiego.

Pewna gazeta donosi z Havre: Dozorcy handlu Francuzkiego (jak wyraża list onegoż instalujący), w Peru mianowanemu Francuzkim Kommissarzem, P. Chaumete de Fossés, oznajmiono, iż jeżeli nie zaraz publicznie, to jednakże domniemanie w charakterze swoim powinien być tam przypuszczony, gdzie go w należytej formie sporządzony list zawierzyłtniający go zastanie. Poczem powrócił do Liny.

Podług tej samej gazety w Havre, P. Martin mianowany jest formalnie Francuzkim Konzulem w Meksyku. Prezydent rządu Meksykańskiego, donosząc o tem Gubernatorom Państw pojedynczych okólnikiem, wezwał ich, aby w takim przypadku Konzula ze wszelkimi względami, charakterowi jego należącemi się, przyjmowały.

Konsystorz centralny Izraelitów w Paryżu, z uwagi, że niektóre Sądy są takiego zdania, je koby przysięgi przez Izraelitów składane, onych nie obowiązywały, wydał w tym punkcie formalny wyrok, który po obszernym rzeczy wykładzie, kończy się w sposobie następującym: »Tak więc oświadczamy w imieniu prawdy, iż podług naszych pism świętych i naszych religijnych obrzędów, przysięga sądowa, którą Izraelita gdziebądź i kiedykolwiek podług powszechnie używanej formy wykonywa temi słowy: »Przysięgam,« jest dla niego czynnością religijną, ma-

jącą całą moc przysięgi, i obowiązuje go do wyznania prawdy, i to całej prawdy, nie jak tylko prawdy, bez potrzeby innej formalności lub obrzędu.«

Monitor z d. 13. Listopada zawiera rozporządzenie król. o służbie Oficerów i t. d. na król. okrętach.

Akademia Francuzka odprawiła w d. 14. Listopada publiczne posiedzenie dla przyjęcia P. Royer-Collard, wybranego w miejscu zmarłego Margrabięgo de Laplace. Posiedzenie to zważyło mnóstwo słuchaczy. Mowa przyjętego i odpowiedź Hr. Daru, który przewodniczył, przerywane były często oklaskami. (G. W.)

## Niemcy.

W d. 17. t. m. zagaił Król Jmć Bawarski Zgromadzenie Stanów następującą mową z Tronu: »Moje kochane i wierne Stany Państwa! Dzięki! niewystowione dzięki niech będą temu, któremu winniśmy tak wiele, wiele rzeczy wybornych, któremu winniśmy Konstytucyją, temu, który był naszym kochanym ojcem. Takie serce jak jego, za ledwie będzie biło na jakim Tronie. — Chcieć jeszcze dzisiaj zapewnić was, jak myślę, jak dbam o prawne swobody prawa Tronu i Konstytucyją, każdemu opiekę dającą, spodziewam się byłoby zbytęczną, równie że Religiję uważam za potrzebę istotną, i że każdą częścią onę składającą będę umiał utrzymać. — Konstytucyja nasza, tyle nad inne mająca pierwszeństwa, nie jest wolna od niedostatku. Dopiero doświadczenie okazuje nie jedno, czego teoryja nauczyć nie może, i sama nasza Konstytucyja wskazuje mądrą drogę, jakby ją ulepszyć. Wiele dobrego zrobiono na przeszłych Sejmach, a wiele jeszcze nam uczynić pozostaje. — Że brakuje Landratów, widzimy bardzo szkodliwe skutki. — Aby zarząd sprawiedliwości i postępowanie prawne mniej było kosztowne, mniej potrzebowano pisaniny i czasu, nieodzowne są niektóre odmiany. — Wprowadzić śpiesznie zasadę podatkowania, jest gorącym życzeniem, wymaga jej sprawiedliwość, równie ustaw podatkowych, któreby stosowniej rozdzielały podatki: domagają się podatkujący, ale nie kassa Państwa, ponieważ wydatki służby są pokryte, i jedna z twierdz głównych powstaje. Do początku terażniejszego wieku posiadała Bawaryja jednę Instytutę umorzenia długów i pensyj, postępującą przepisana drogą, i finanse są uporządkowane. Ułatwień handel, przynieść ulgę gospodarstwom krajowemu, otworzyć nowe źródło zarobkowości, zamiarem jest nowego porządku ceł i ustaw kultury. — Traktat z koroną Wirtemberską, który, jak się spodziewam, niebawem przyjdzie do

skutku, nada wolny ruch na tej granicy. — Przez wspiałości myślnie ofiary ostatniego Zgromadzenia Stanów, ku ulepszenia wielu gałęzi gospodarstwa krajowego i fabryk, znaczne już poczyniono postępy. Tych i innych ważnych przedmiotów dotyczące się wnioski do prawa, jakoteż projekt nowego uporządkowania sądownictwa, zasadzającego się na publicznem i ustnem postępowaniu, i projekt do powszechnego kodeksu karnego, hażę Moim Ministróm wnieść pod waszą rozagę i przyzwolenie. Polegam na świetle Moich kochanych i wiernych Stanów Państwa, — polegam na ich woli, — daleką nadzieję będzie wszelka samoistość; — naszym celem niech będzie Bawaryja, dobro Bawaryi tak szczerze odemnie ukochanej. Jednakowoż Bóg udziela swojego błogostawieństwa. »

Gazety Lipskie donoszą z Drezna pod d. 14 b. m.: »Wczoraj wieczorem o godzinie ótej nadeszły tu zwłoki zmarłej Królowej z Hubertsburga i postanowiono było złożyć je w grobach królewskich. Kondukt szedł przy odgłosie dzwonów od białej bramy aż do kościoła katolickiego przez szeregi wojska i milicyi. Magistrat i cechy wyszły aż do bramy białej, gdzie zwłoki przyjęte przez duchowieństwo i chóry uczniów tutejszych odprowadzone zostały aż do kościoła. Na końcu mostu przyjął je Biskup Manermann i reszta duchowieństwa katolickiego. Pod kościołem 16tu szambelanów przy asystencyi 16 portantów zdieł trumnę z karawanu i zaniesli do kościoła, gdzie weszło duchowieństwo protestanckie wraz z innymi znajdującymi się osobami. Po nabożeństwie złożono zwłoki w grobach królewskich przy zwyczajnej uroczystości. «

(G. W.)

### Wiadomości z Grecyi.

Wyimek z listu pisanego z Saloniki pod d. 4. Listopada.

W. d. 1. t. m. zawiął niespodzianie do tutejszej zatoki król. francuzki bryg, o 22 działach *le Palinure*, i zarzucił kotwicę o 4 do 6 mil. od twierdzy. Dnia następującego ukazał się drugi bryg francuzki *le Marsouin*, o 16 działach, i stanął na kotwicy o półtory mili od lądu. — Ponieważ zwyczajem jest, że na uroczystość urodzin Króla Jmci francuzkiego okręty wojenne francuzkie w główniejszych przystaniach wschodu zbierają się zwykły, rozumieliśmy przeto z początku, że wspomniane okręty w tym celu do tutejszej zatoki przybyły. Atoli jeszcze przed wieczorem rozeszły się, między tutejszymi Frankami niepokojące wieści i uważano poruszenia wróżące bliski odjazd Konsula Francuzkiego i Ajenta Angielskiego,

ponieważ między eskadrami trzech Mocarstw połączonych, które traktat Londyński podpisały a flotą turecko-egipską zaszła krwawa bitwa d. 20. Paźd. w przystani Nawarynn, i skończyła się na spaleni większej części tej floty; Władze tureckie najmniejszej o tém wiadomości nie odebrały.

Wczoraj rano obadwa Konsulowie wraz ze swojemi rodzinami i innymi osobami swych narodów opuścili miasto, i wsiedli częścią na brygi w zatoce stojące, częścią na cztery okręty kupieckie (dwa francuzkie i dwa jonskie) które w tutejszej przystani na przybycie okrętu wojennego do onych zastonienia oczekiwaly.

Dopiero ogodzinie 1. z południa dowiedziały się Władze tureckie o przyczynie oddalenia się onych, poczem Pasza wystął dwóch swoich urzędników z rozkazami; aby położyli pieczęć na domach Konsulów francuzkiego i angielskiego i na domach Mnich osób, które miasto opuścily. Ponieważ w mieszkaniu francuzkiego Konsula, będącem własnością Korony, znajdowały się konie, które Konsul zostawić musiał, przeto wezwały tureckie Władze ces. aust. tymczasowego Konsula P. Ceccopieri, by takowe zabral, ponieważ niechęć się targnąć nad cudzą własność.

Wspomniony Konsul wezwał także ze swojej strony Paszę, aby kościół katolicki, dotąd pod opieką francuzką stojący, jako jedyny w mieście zwiedzany przez innych franków religiją katolicką wyznających, tymczasowie pod austryjacką opiekę był oddany, na co Pasza chętnie zezwolił.

Obadwa okręty wojenne francuzkie, wraz z czterema kupieckimi, w gotowości wyjścia pod zagle, stoją jeszcze w zatoce, i zdają się oczekiwać na dalsze rozkazy od właściwych swoich Postów w Stambule lub od swoich Admiratów. Uwagi godna, że te obadwa francuzkie brygi, wywiesiwszy dzisiaj jako w dzień imienia Króla Jmci francuzkiego rozmaite bandery, turecką flagę po prawej stronie umieściły.

Przy wszystkich tych zdarzeniach żyjemy jak we śnie, i niewimy co o tém sądzić. Ktoby się był spodziewał takiej wiadomości o zdarzeniu pod Nawarynem o którym ani wątpić niemożemy, ponieważ przybyłe tu obadwa brygi, były onęgoż świadkami, podczas gdy Postowie trzech Mocarstw, których eskadry zostały bitwe, znajdując się Stambule, i jak powszechnie wierzyliśmy, w spokojnych stosunkach z W. Portą zostają? Sposób, w jakim tutejszy miejscowy rząd i jego podwładni w tak krytycznej chwili sobie postąpili, uspokoił nas

na teraz względem losu franków w tem mieście. Jednakowoż z trwogą oczekujemy najpierwszych wiadomości z innych miast handlowych wschodu, a szczególnie ze Stambułu i Azji mniejszej. Życie i własność wielu tysięcy chrześcijan wystawionych jest na niebezpieczeństwo, jeżeli Turcy nie będą zachowywać wszędzie tego samego umiarkowania, jakie tu postrzegamy. Konzula rossyjskiego tu niemasz, ponieważ Rosyjanie na wschodzie stosunkowo nie znaczny mają handel; na największe niebezpieczeństwa narażeni są Francuzi i Anglicy a szczególnie ostatni, gdyż we wszystkich przystaniach wschodu mają wiele interesów i majątku.

(D.A.)

Gazety Francuzkie umieściły o Morei następującą wiadomość:

Półwysp Morea (dawny Peloponez leży między  $36^{\circ} 23' 20''$  do  $38^{\circ} 26''$  północnej szerokości a  $38^{\circ} 50'$  do  $41^{\circ} 14''$  wschodniej długości. Morea połączona jest lądem pod Koryntem z Livadyją; długość jej od przylądka Rio pod Patras, aż do przeciwległego przylądka, S. Angiolo, wynosi 150 mil francuzkich (90 niemieckich) długość od Gastuni aż do zatoki Napoli di Romanija czyni 100 mil francuzkich (60 niemieckich), ma 600 mil francuzkich w obwodzie i prawie 7500 czworobocznych mil francuzkich powierzchni.

Morea jest skróś prawie gorzysta, gory mają wiele jaskiń i parowów, i zamykają wielkie równiny; największe i najurodzajniejsze są Nissi pod Koron; równina Tripolizy połączona jest tylko wąwozami z resztą kraju; równiny Mistry, w stronie południowo wschodniej od Mainy (niegdy Tajgates), równiny Arkos czyli Argos; równiny Kordos (sławny dawny Korynt) i t. d.

W Morei bywa zima dżdżysta; wiosna czysta jak słońce; lato zaczyna się z miesiącem Majem, a kończy się z Październikiem, gorące i suche (barometr dochodzi często 36 stopni w południe); jesień wietrzna.

W Morei całe lasy są z drzew oliwnych, wyborną wydających oliwę, jakoteż lasy z drzewa migdałowego, figowego, cytrynowego i pomarańczowego.

Morea przed spustoszeniem teraźniejszej wojny wyprowadzała rocznie rodzeńków 42,000 cet.; oliwy 42,000 beczek; wina i wódki 32,000 beczek; żyta 442,000, jęczmienia 136,000, a prosa 117,000 kilotów; czerwcu 22,000 ók; nasienia lanego 4,000 ók; sera 66,000 cet.; gummytragankowej 4,000 ók; smoły okrętowej 3,000 cet.;

jedwabiu 50,000 ók; wełny 13,000 cet.; bawełny 60,000 ók; kordanu i skór blisko 50,000 sztuk; soli ługowej 16,000 cetn.; wosku 14,000 cetn.; masła 250,000 ók; fig 40,000 funt i t. d.

Avarin czyli Nawaryn jest miasto warowne nad morzem, położone na południowo-zachodniej stronie Morei, z zamkiem na wysokiej skale. — Ma one przystań najznacniejszą na całym półwyspie, która blisko tysiąc okrętów pomieścić może. Ujście przystani leży między wyspą Sfiagia czyli Sfiageria, otoczoną skałami a spiczastym kawałkiem ziemi stałego ładu, który niezmierne tworzą skały, a który zachował dawne imię Pulos Wnijskie wprawdzie wygodne, ale tak wąskie, iż tylko dwa okręty razem zawinąć może; łatwo więc przeciwko napadowi siły morskiej może być bronione. Woda przystani Nawarynu jest dosyć głęboka na największe okręty wojenne i grunt tak pewny, że nawet przystanie Plymouthu, Kadyxu, Syrakuzy i Brestu głębszą wodą i lepszym gruntem pochłubić się nie mogą.

(G. W.)

### Wiadomości handlowe.

— Z Warszawy. —

Kurs listów zastawnych,  
z d. 25. Listopada 1827.

Za sto Złp. w listach zastawnych bez zch kuponów, białych.

Przedający żądają	Złp. — gr. —
Kupujący ofiarują	— 85 — 15
Istotnie nie przedano.	

— Z Gdańska d. 15. Listopada. —

Pszenica, ile jej tylko na targ przywiozła, bywa rozkupowana po cenie zwyczajnej, bez odmiary, która by na wzmiankę zasługiwała. Żyto nie ma odbytu, jednakże nie można wątpić, że znacznie pójdzie w górę, z powodu, iż zapasy na składach tutejszych w tem ziarnie są szczupłe, a splaw wodą nie zadługo ukończy się zupełnie. Belek sosnowych nie wiele mamy, jednakże targ na nie, nie będzie dobry, jeżeli za granicą nie poprawi się. W ogólności nie można w tej chwili nic pomyslnego o bandlu powiedzieć.

Na targu zbożowym od d. 9. do 15. b. m. wystawiono na sprzedaż i sprzedano płodów polskich: Dnia 13go: pszenicy 130 do 131 funtowych 15 1/2 łasztów po 230 fl., 3 3/4 łasztów 131 funto 252 1/2 fl. — żyta 5 1/2 łasztów 122 do 123 fn. po 170 fl.

Z miast małych Pruskich sprzedano 110 łasztów pszenicy po 222 do 257 fl. i 36 łaszt. — Żyta po 180 do 190 na konsumpcyjną. (K. W.)